

XENTES DESTAS PARTES: O CACHOTE

Por: Xoán Xosé Pérez Labaca

Este relato que agora sae de novo á luz escribino fai xa a friorenta de vintetrés anos para unha sección titulada “Xentes destas partes” dun periódico que se editaba, e se sigue editando, en Pontearreas chamado A Peneira e que foi publicado no mes de maio de 1985. Pois ben, nalgúns ocasións eu narraba cousas de persoeiros que coñecín na Illa de Ons. Eran narracións feitas en clave de humor e nunca coa intención de vexar, insultar ou facer de menos á persoa en cuestión senón, polo contrario, era unha forma, a miña maneira, de mostrarlle o meu afecto, a miña consideración e sobre todo o meu respecto. Comezo con este preámbulo porque tal como están de fodidas as cousas na actualidade cada quen é capaz de mesturar a velocidade co touciño e desa mestura podemos saír salpicados algúns e sobre todo eu. E, sinceramente, non quero.

O escrito era así, titulado “O Cachote” dicía: “O Cachote era xa moi vello cando me contou esta historia. Daquela xa non traballaba no seu oficio de carpinteiro de ribeira, xa non carenaba as dornas, xa non lle poñía toletes novos ás gamelas pois coas súas mans non podía suxeitar as ferramentas, e por iso non podía traballar. As mans tremíanlle moito, para min motivado á vellez aínda que dicía que lle tremían por mor dunha enfermidade que padecera sendo mozo que, ao perecer, pegáralle unha mulata cubana que exercía o oficio mais vello do mundo, no Ferrol nos anos cando estivo na Mariña facendo o servizo militar. A mulata en cuestión, si é que a houbo, non lle pegara nada pero el gustaba de gabarse de que fora moi machote e moi mullereiro na súa xuventude. O tremor das mans, non cabe dúbida, víñalle motivado pola idade.

Daquela o Cachote, de verán, sentábase a tomar o sol nos peiraos ou na porta da taberna do Garulo ou na de Checho e alí, diante dunha cunca de viño –que bebía colléndoa coas dúas mans para non derramalo- contaba, a quen quixera oír, as súas historias e compoñía as súas copras que, segundo estivera de inspirado, eran de actualidade, de feitos pasados ou de carallada (nas copras facía fincapé que as que remataban en “ar” el sempre lle engadía unha “e” e así quedaban en “are”), por exemplo:

Dorniña ponte de quilla
que te vou a carenare
de rosas e caraveles
para saír a la mare.

Non che teño rapaza
outra cousa que dare
que este peixe fresquiño
que eu che traio do mare

Naquel día cadrou que eu fun por alí e o Cachote contoume o que sigue: “Hoxe –comezou dicindo- fan falta títulos e mais certificados para poder traballar sexa no que sexa. Agora non é como fai uns anos onde cada un traballaba no que lle viña en gana ou cambiaba de chollo cando lle petaba. Agora os tempos están fodidos e para acadar un posto de traballo fai falta, polo menos, facer oposicións, menos para político que para iso vale calquera sempre que saiba falar sen dicir nada; cousa esta que por outra banda non resulta nada sinxela de facer para os que, coma min, estamos acostumados a dicir algo cando falamos.

E con relación aos títulos –continuou falando- eu coñecín un bar, alá pola banda do Norte preto de Santa Uxía de Ribeira, chamado “A tobeira do coello” que tiña no cartel, moi ben debuxado por certo, un coello botando a cabeza fora do tobal. Nome certamente axeitado para un bar, non coma hoxe que lles botan nomes estranxeiros como: Snak Bar Willi’s, Café Illinois, etcétera, ou outros que non resplandecen precisamente pola súa orixinalidade como: Bar Nuevo, Casa López ou así. Pois ben, o dono do bar “A tobeira do coello” tiña con el un rapaz, ao parecer neto, que lle axudaba a despachar aos parroquiáns que ían alí tomar unha fecha. O que mais me chamou a atención foi que para chamar polo neno, o vello dicíalle: bóttalle viño a eses dous!

–Oe Diploma, lava ben esas cuncas.

–Non me queda tabaco dese pero agora mando ao Diploma a buscalo ao estanco.

Tanto Diploma por alí, tanto Diploma por acolá, coma se fose un can, xa me tiña farto pois habendo nomes cristiáns polo mundo adiante chamarlle Diploma a un rapaz ata me daba noxo. Xa non puider aguantar mais e pregunteille ao vello:

–¡Señor Coello ¿por qué lle chaman ao neno Diploma habendo como hai tantos nomes no calendario máis no santoral do abade?

El mirou para min como quen estuda se a pregunta tiña “piada” ou, vaia vostede saber, se cadra non lle gustou que lle chamara Señor Coello. O caso foi que debílle parecer a boa fe que me contestou:

–Pois mire vostede, a miña filla mais nova, a Carmiña, metéuselle na cachola que tiña que ir A Coruña para aprender alí o corte e confección. Tanto me contou a cabeza que xa farto de aguantar a mesma historia tódalas horas collín e ¡zas! dinlle os cartos para que fose aprender iso do corte maila confección. Antes de facelo aviseina ben avisada:

–Se che parece –díxenlle- vaite para alá e perde o tempo e cando veñas de volta non traías o diploma. Ela cumpriu ben co trato pois cando volveu traxo o Diploma que agora me axuda no bar”.

O Cachote cando rematou o conto sorría, montado na retranca, polo baixo”.